Vabilo

NLB Galerija Avla, Trg republike 2, Ljubljana
18. januar–17. marec 2011

Vljudno vas vabimo na otvoritev fotografske razstave Jindřicha Štreita, ki bo v torek, 18. januarja 2011, ob 20. uri.

You are cordially invited to attend the photography exhibition by Jindřich Štreit. The exhibition opening will take place on Tuesday, 18 January 2011 at 8 p. m.

Razstavo je pripravil Emzin, Zavod za kreativno produkcijo.

The exhibition has been organized by Emzin, Institute of Creative Production.

Posebna zahvala za pomoč pri izvedbi razstave:
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije,
Mestna občina Ljubljana, Oddelek za kulturo,
Veleposlaništvo Češke republike.

Special thanks for the realization of the exhibition:
The Ministry of Culture of the Republic of Slovenia,
The City of Ljubljana, Department of Culture,
The Embassy of the Czech Republic.

produkcija: Emzin, Zavod za kreativno produkcijo, tisk: Tiskarna Formatisk, d. o. o.

Jindřich Štreit se je rodil leta 1946 v Vsetinu na Češkem. Leta 1967 je na Pedagoški fakulteti Univerze Palacký v Olomoucu diplomiral iz likovne pedagogike. V času študija ga je profesor Jan Bukovjan usmeril k fotografiji. Že tedaj je sodeloval na številnih fakultetnih razstavah in tekmovanjih ter pripravil prvo samostojno razstavo. Leta 1973 je v kraju Sovinec odprl galerijo in kmalu začel sodelovati z avantgardnimi umetniki iz Prage, Bratislave, Brna in drugih kulturnih središč. Od leta 1972 se je posvečal predvsem motivom vaškega življenja in portretni fotografiji Romov. Med letoma 1974 in 1977 je obiskoval Šolo umetniške fotografije Združenja čeških fotografov. Po sodelovanju na neuradni razstavi alternativne umetnosti leta 1982 ga je tajna policija aretirala na podlagi interpretacije njegovih fotografij in ga zaradi domnevnega obrekovanja oblasti obsodila na deset mesecev zapora, kar je verjetno osamljen primer v celotni zgodovini fotografije. Ko so ga izpustili, se ni smel vrniti k pedagoškemu delu, kljub temu pa je nadaljeval z delom v kulturi in umetnosti. Žametna revolucija leta 1989 mu je zaznamovala in spremenila življenje. Od leta 1994 deluje kot svobodni fotograf. Poučeval je v različnih ustanovah, med drugim na praški filmski akademiji FAMU, kjer je leta 2000 tudi doktoriral, Inštitutu za kreativno fotografijo Šlezijske univerze v Opavi in na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Bratislavi. Štreit je član Zveze Q v Brnu, Zveze umetnikov Olomouca, skupine kreativnih fotografov pri praški Hiši fotografije in umetniške skupnosti v Pragi. Njegovo delo je bilo na ogled na več kot 900 samostojnih in številnih skupinskih razstavah. Izdal je 26 knjig, njegove fotografije pa so del najpomembnejših javnih zbirk. O njem so posneli več filmov.

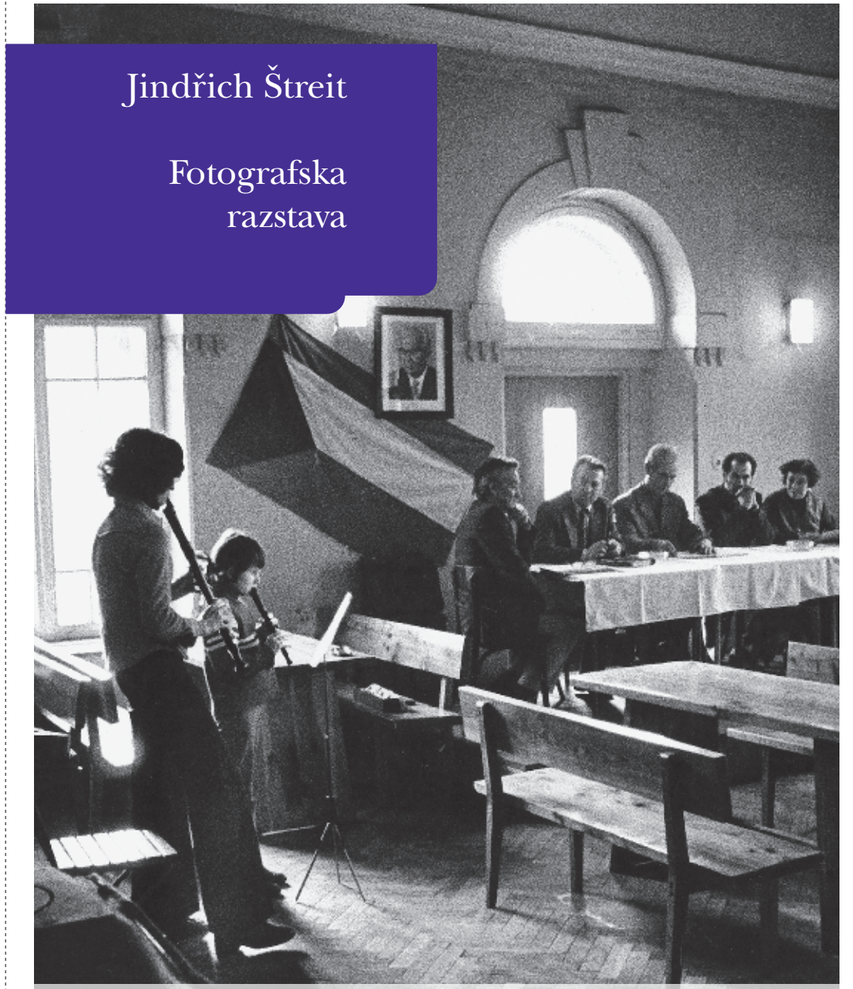
NLB Galerija Avla

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
NLB Galerija Avla, Trg republike 2, 1520 Ljubljana

koordinacija izvedbe razstav: Miranda Južnič
telefon: (01) 476 50 44
www.nlb.si/galerija

Jindřich Štreit

Fotografska razstava

NLB Galerija Avla

Zamazana idila

Na naslovni strani:
Sovinec, 1980

Svetovno priznani fotograf Jindřich Štreit je v češki fotografiji 80. let 20. stoletja pustil močan pečat. Ustvaril je edinstven opus, ki prikazuje vasi v regiji Bruntál, kjer je živel. Ta je vzrok, da je postal najbrž edini češki fotograf, ki so ga zaradi njegovega dela obsodili na zaporno kazen, in to na podlagi ne le fotografij, ki jih je razstavil, ampak tudi negativov, ki so mu jih zaplenili med hišno preiskavo.

V prostoru, ki obsega nekaj vasi, mu je uspelo prikazati vaško življenje v realsocializmu, a kar je še pomembneje, ustvaril je edinstven avtorjev pogled na človekovo usodo. V nasprotju s prejšnjimi idiličnimi podobami podeželja je prikazal socialistične vasi 70. in 80. let. Upodobil je nekdanji Sudetenland, kjer so po drugi svetovni vojni nasilno izgnano nemško prebivalstvo nadomestili priseljenci iz različnih delov države. Ti so pretrgali vezi s tradicijo in pogosto niso imeli globljega odnosa do svojega novega doma. Tema Štreitovih fotografij so vsakdanje situacije in medčloveški odnosi, ki so včasih absurdni, drugič slikoviti. Pozornost, ki jo posveča izrazitim karakterjem in izvirnim likom, pričara intriganten hrabalovski svet, s katerim »Jindřich iz Sovinca« izraža občo poetiko, vpliv nadrealizma, občudovanje preprostega življenja in potrebo po iskanju lepote v človeku skozi njegovo grobo zunanjost in umazan prešit plašč.

Nobeno pretiravanje ni, če rečemo, da je Jindřich Štreit češko vas predstavil svetovni fotografiji. Lokalnega podeželja ni nihče fotografiral tako dolgo obdobje in na tako sistematičen način kot on. Češka tradicija likovne umetnosti ponuja še nekatera druga znana pojmovanja vasi, predvsem v slikah Josefa Mánesa, Mikoláša Aleša, Josefa Lade, Václava Rabasa in v fotografijah z bližnje Slovaške, ki so jih ustvarili Karel Plicka, Martin Martinček in Markéta Luskačová. Toda v primerjavi s temi do različne mere idiličnimi podobami podeželja Štreit prikazuje kolektivizirano socialistično vas. V svojem delu se oddalji od etnografske in folklorne fotografije Karla Plicke ali opusa Martina Martinčka, ki je podeželane upodabljal kot otoke skupnosti, ki so dotlej živele v skladu s tradicionalnim življenjskim slogom in v neodtujenem sozvočju z naravo. Pri Štreitu zaman iščemo nostalgičen, romantičen ali etničen pogled; odsotna je vsakršna želja, da bi beležil običaje in posebne vaške obrede. Njegove fotografije niso idilične. Ne ustvarja slike idealiziranega vaškega pribežališča, prostora za pobeg iz resničnosti in zapletenega urbanega življenja. Morda je razlog v tem, da ne prihaja iz mesta. V krajih, ki jih je fotografiral, je tudi živel, zato se je

1.

2.

Dela:
1. *Huzová*, 1986
2. *Sovinec*, 1983
3. *Hutov*, 1981
4. *Křížov*, 1981

tematiki približal veliko bolj plastovito kot zgolj s temeljno vero v patriarhalno etično neomadeževanost vaškega prebivalstva in njegovega življenja.

Zdi se, da je bila novembrska revolucija leta 1989 za Jindřicha Štreita velika sreča, a da ni veliko spremenila predmeta njegovega zanimanja. Lahko bi se celo zdelo, da odtlej ni imel več česa fotografirati. Toda resnica je prav nasprotna. Ob njegovem natrpanem urniku v zadnjih letih so vasi regij Bruntál in Olomouc ostale pomembna, četudi le delna sestavina njegovega široko razvijajočega se opusa. V letih po revoluciji je odkril svojo vas tudi na Slovaškem, v Franciji, Veliki Britaniji, Nemčiji, Avstriji, na Madžarskem, v Rusiji in na Japonskem, hkrati pa se je redno vračal v vasi Bruntála in Olomouca. V istem času je predaval na Šlezijski univerzi v Opavi in praški FAMU.

V 90. letih je vaški tematiki dodal dva nova izrazita motiva: težko fizično delo in družbene teme posameznih skupnosti. Fotografiral je ljudi pri delu v rodnikih, železarnah in v težki industriji ter delo izdal v knjigah *Lidé ledkových dolů* (*Ljudje iz rudnikov solitra*, 1998), *Lidé třineckých železáren* (*Ljudje iz tržeških železarn*, 2000) in *Horníci z Petrosanu* (*Rudarji iz Petrosanija*, 2005). Fizično delo je ob sedanjih družbenih spremembah močno ogroženo. Ni naključje, da je ta tema na alegorični ravni nov velik sklop, ki prinaša sporočilo Štreitovih življenjskih vrednot. Edinstven svet velikanskih tovarn, posebnih značajev in Sizifovega dela je še en bogato strukturiran in hkrati razgaljen del človeške eksistence, ki človeka zares oblikuje in preizkusi. Ob fotografijah starih ter duševno in telesno prizadetih, zasvojencev z drogami, priseljencev, zapornikov in pripadnikov različnih verskih skupnosti Jindřich Štreit v sebi ne more zanikati prvinsko humanističnega fotografa velikega srca.

Tomáš Pospěch, fotograf in umetnostni zgodovinar

3.

4.